NIK ocenia program LEADER

Kategoria: Rozwój i fundusze
Opublikowano: czwartek, 07, marzec 2019 18:51
Sylwia Cyrankiewicz-Gortyńska
Odsłony: 744

Jak informuje Najwyższa Izba Kontroli, samorządy prawidłowo rozdysponowywały środki publiczne przeznaczone na wdrażanie inicjatywy LEADER - europejskiego programu wspierania rozwoju wsi. Lokalne Strategie Rozwoju wybierano zgodnie z przepisami, właściwie też przyznawano wsparcie na funkcjonowanie Lokalnych Grup Działania. W żadnym ze skontrolowanych urzędów marszałkowskich nie dochowano jednak wymaganych terminów weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy. Opóźnienia mogły wynosić kilkanaście dni, ale też kilkanaście miesięcy. Jest to istotna kwestia, ponieważ w efekcie umowy z odbiorcami zawierane są z opóźnieniem, a to może zagrażać prawidłowej realizacji LEADER-a.

Kontrola NIK rozdysponowywania w latach 2015-2018 pieniędzy na inicjatywy w ramach LEADER-a, dowodzi, że zasadniczo jest dobrze. Nie obyło się jednak bez uchybień proceduralnych, grożących niepowodzeniem w osiąganiu zamierzonych celów.

NIK stwierdziła, że samorządy prawidłowo rozdysponowywały środki publiczne przeznaczone na wdrażanie inicjatywy LEADER, wybierały LSR zgodnie z przepisami ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (ustawy o RLKS), właściwie też (co do zasad i wysokości) przyznawały wsparcie na funkcjonowanie LGD. We wszystkich skontrolowanych urzędach marszałkowskich stwierdzono jednak niedochowanie wymaganych terminów weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy. Dotyczy to ponad ¾ WoPP. Opóźnienia wynosiły niekiedy kilkanaście dni, ale potrafiły też sięgnąć całego roku. W Lublinie, Białymstoku, Krakowie i Wrocławiu opóźniona weryfikacja dotyczyła wszystkich złożonych wniosków. Jedynie w Poznaniu odsetek opóźnień wyniósł tylko 4%. Opóźnienia wynikały głównie z kumulacji wniosków szczególnie w 2017 r.

Skutkowało to opóźnieniami w zawieraniu umów z beneficjentami, co może zagrażać prawidłowej realizacji LEADER-a. Występuje bowiem ryzyko bądź nieosiągnięcia zakładanych poziomów wskaźników (tzw. kamieni milowych; tak stało się np. w Górze w woj. dolnośląskim) - co skutkować może obniżeniem wsparcia na realizację LSR - bądź wstrzymania przez LGD realizacji umów ramowych z powodu wyczerpania pieniędzy i niemożności wnioskowania o kolejne transze dofinansowania. Np. LGD w Myślenicach (woj. małopolskie) była zmuszona pokrywać finansowanie LSR ze środków własnych, ponieważ jej wydatki przekroczyły o 10% uzyskane środki tytułem wyprzedzającego finansowania.

Większość LGD prawidłowo rozdysponowała przyznane im środki na realizację działania LEADER. W dwóch LGD (w Opolu Lubelskim i w Leśnej Podlaskiej) stwierdzono istotne nieprawidłowości przy wyborze operacji do dofinansowania, w jednej (w Chodzieży) - brak procedur gwarantujących bezstronność osób uczestniczących w procesie rozpoznawania WoPP. Pojawiły się też (w LGD w Cycowie i Leśnej Podlaskiej) sporadyczne przypadki niegospodarnego wydatkowania kwot ze środków wyprzedzającego finansowania.

NIK pozytywnie oceniła przygotowanie Urzędów do realizacji inicjatywy LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) 2014-2020 oraz proces wyboru LSR zasługujących na dofinansowanie. Nierzetelna weryfikacja miała miejsce jedynie w Lublinie i Wrocławiu.

Pozytywnie zostały ocenione również LGD. Stwierdzone w LGD nieprawidłowości nie wpływały na realizację zadań związanych z LSR.

System wdrażania inicjatywy LEADER jest skomplikowany, uregulowany w obszernych, niejasnych i podlegających częstym zmianom przepisach prawa unijnego i krajowego. Dodatkowo jest regulowany

Phoca PDF

licznymi wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, procedurami, instrukcjami i formularzami opracowywanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Każda LGD przeprowadza rekrutację WoPP na podstawie własnej procedury wyboru i oceny operacji, stanowiącej załącznik do umowy ramowej. Bariery te prowadzą do długotrwałej weryfikacji dokumentacji z naborów WoPP przez ZW i do późniejszego zawierania umów z beneficjentami.

Bariery te utrudniały ubieganie się o wsparcie dla potencjalnych beneficjentów. Składane WoPP zawierały braki i błędy. Wnioskodawcy byli zobowiązani dostarczyć wraz z WoPP dokumenty potwierdzające możliwość ubiegania się o przyznanie pomocy, w tym zawierające dane ujawnione w rejestrach publicznych, tj.:

- odpisy z Krajowego Rejestru Sądowego,
- odpisy z ksiąg wieczystych,

zaświadczenie(a) o pomocy de minimis lub zaświadczenie(a) o pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie, otrzymane przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy w roku, w którym ubiega się o pomoc oraz w okresie dwóch poprzedzających go lat.

Wnioski

W celu usprawnienia realizacji inicjatywy LEADER, także w kolejnych okresach programowania, NIK wnosi do:

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

- rozważenie podjęcia działań zmierzających do nieobciążania LGD sankcjami finansowymi z powodu nieosiągnięcia kamieni milowych w sytuacji, gdy nie zrealizowały one wymaganego w umowach ramowych poziomu wskaźników produktu lub wykorzystania środków finansowych z przyczyn od nich niezależnych;
- podjęcie działań legislacyjnych w celu umożliwienia systematycznego przyznawania środków finansowych na wsparcie funkcjonowania tym LGD, które prawidłowo realizują umowy ramowe i umowy wspierające, a opóźnienia w realizacji wskaźników osiągnięcia celu operacji lub mierników postępu wynikają z przyczyn niezależnych od LGD;

Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

- dokonanie przeglądu formularzy wniosków o przyznanie pomocy oraz wydanych do nich instrukcji pod kątem ograniczenia liczby załączników do tych wniosków (WoPP) w celu ułatwienia wnioskodawcom potwierdzania okoliczności, których wykazanie jest możliwe na podstawie danych zawartych w ogólnodostępnych bazach danych, w szczególności w rejestrach publicznych.

W stanowisku do informacji o wynikach tej kontroli Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformował NIK o:

- dokonanej zmianie sposobu ustalenia wysokości pośrednich transz pomocy, wypłacanych LGD w ramach poddziałania 19.4 Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji,

Phoca PDF

- pracach nad zmianą treści umów ramowych.

Zdaniem NIK działania te pozwolą wyeliminować zdiagnozowane w trakcie kontroli ryzyka obniżenia przyznanego dla LGD wsparcia na realizację LSR oraz zaprzestania przez niektóre LGD ich wykonywania.

Źródło: NIK

Phoca PDF